

GERECHTIGHEID (= rechtvaardigheid)

door ds. R. D. Anderson, laatst aangepast 11 november 2011

Fil. 3:9 Ik wilde Christus winnen en één met hem zijn – niet door mijn eigen rechtvaardigheid omdat ik de wet naleef, maar door die van God, de rechtvaardigheid die er is door het geloof in Christus.

In de Bijbel en ook in de belijdenisgeschriften wordt het woord gerechtigheid vaak gebruikt op een zeer specifieke manier die ons ongewoon kan lijken. In deze zin is gerechtigheid *iets* wat je kan *bezitten*. Buiten Christus om kan een mens alleen aan gerechtigheid komen door oprecht (d.w.z. naar Gods wet) te handelen. Het tegenovergestelde hiervan is een handelen in onrecht (d.w.z. in overtreding van Gods wet). Hierdoor komt men niet aan gerechtigheid, maar aan schuld.

Het bezitten van gerechtigheid is daarom iets *positiefs*. Het is niet te vereenzelvigen met onschuld. Onschuld zegt alleen van iemand dat hij niet incorrect gehandeld heeft. Het zegt niets over de vraag of die persoon oprecht gehandeld heeft en daardoor gerechtigheid heeft gewonnen.

De positie van Adam en Eva voor de zondeval vormt een eenvoudig voorbeeld. Pas na hun schepping stonden zij voor God met een schone lei. Zij hadden noch goed noch slecht gehandeld. Twee mogelijkheden deden zich voor. Door God te dienen naar zijn Woord konden zij gerechtigheid opbouwen. Maar als zij de weg van zonde (= handelen in overtreding van Gods wet) kiezen, dan bouwen zij schuld op.

zondig handelen → schuld opbouwen → leidt tot straf

Adam en Eva

(schone lei =
geen straf, geen beloning)

oprecht handelen → gerechtigheid opbouwen → leidt tot beloning

In het normale maatschappelijk handelen (de relatie tussen mensen onderling) is het leven een samenspel tussen deze twee wegen. Als iemand regelmatig goed handelt en daarmee gerechtigheid opbouwt noemen wij hem een “rechtvaardige man.” Hij zou weleens zondig kunnen handelen, maar door in oprecht berouw de straf na te komen op zijn zonde maakt hij de opgebouwde schuld ongedaan.

In Gods wet is de strafbepaling voor allerlei misdaden gericht op herstel met een zekere straf om de opgeladen schuld tegenover de benadeelde weg te werken. Als iemand 100 euro van zijn buurman rooft, moet hij, volgens Gods wet (Exod. 22:4), dat teruggeven (herstel) met daarnaast een boete van dezelfde waarde (straf). Hij geeft dus 200 euro aan de benadeelde. God vraagt de benadeelde hier tevreden mee te zijn. De schuld is uitgewist en de misdader heeft—wat dit handelen betreft—een schone lei.

Het grote probleem met de mensheid komt wanneer wij schuld opdoen tegenover de almachtige Schepper van hemel en aarde. Elke zonde (van welke grootte dan ook) brengt met zich mee een ongekennde grote schuld. (Dit heeft te maken met het feit dat elke zonde een aantasting is van de heiligheid van een wezen zo veel groter in aanzien dan wij. Op een menselijk vlak, vergelijk het verschil tussen het spugen in het gezicht van je buurman, en het spugen in het gezicht van de koningin). De straf op elke zonde tegen God is zo groot dat wij dat nooit kunnen afbetalen. Dit feit veroordeelt elk zondig mens tot een eeuwigheid in de hel.

Het is deze—voor de mens—hopeloze situatie waarin God springt met zijn evangelie. Jezus Christus werd bereid gevonden zich te vernederen en mens te worden. Hij heeft voor Gods aangezicht onze plaats willen innemen. Als mens heeft Hij gehoorzaam geleefd naar Gods wil tot en met de kruisdood zonder ooit enige zonde te doen. Hij heeft daarom een volmaakte gerechtigheid. Hij onderging de gruwelijke bestraffing van de kruisdood om Gods toorn tegen de zonden van mensen te dragen. Hij droeg uit liefde deze bestraffing om

zo zijn schapen te redden. Als mensen zich door het geloof met Christus verbinden en identificeren (zij vormen deel uit van zijn lichaam, in het Avondmaal eten zij, symbolisch gezien, dat lichaam en drinken zij dat bloed) dan wordt de waarde van zijn kruisdood hen toegerekend. Zodoende wordt hun schuld betaald en hun zonden vergeven. Door dit geloof mogen zij stellen dat zij *met Christus* gekruisigd werden en dus *in Hem* Gods toorn tegen hun zonden hebben betaald (verg. Gal. 2:19).

Maar hier houdt het niet op. Ware dit het enige, dan zouden zij voor God wel een schone lei hebben, maar nog geen positief krediet bij God, die een beloning verdient. Door het geloof in Christus wordt dan niet alleen de waarde van de kruisdood toegerekend, maar ook de persoonlijke *gerechtigheid* van Christus, die Hij in zijn leven op aarde mocht opbouwen. Daardoor komt de gelovige ook aan de beloning van eeuwig leven op grond van deze gerechtigheid, die door Christus verdiend werd. Dit vloeit ook voort uit het feit dat door het geloof de gelovige zich helemaal met Christus identificeert. De Geloofsbelijdenis brengt dit als volgt onder woorden (nadat uitgelegd is dat in Jezus Christus heel onze verlossing te vinden is):

Daarom zeggen wij terecht met Paulus, dat wij door het geloof alleen, of door het geloof zonder de werken, gerechtvaardigd worden (Rom. 3:28). Wij vatten dit, nauwkeurig gesproken, niet zo op, dat het geloof zelf ons rechtvaardigt, want het is slechts het middel waarmee wij Christus, onze gerechtigheid, omhelzen. Maar Jezus Christus is onze gerechtigheid, doordat Hij ons toerekent al zijn verdiensten en al zijn heilige werken, die Hij voor ons en in onze plaats heeft gedaan. En het geloof is het middel dat ons met Hem in de gemeenschap van al zijn schatten en gaven verbonden houdt. Als deze ons eigendom zijn geworden, zijn zij meer dan voldoende om ons vrij te spreken van onze zonden. (NGB art. 22)

Het mag dan ook zó gesteld worden dat door geloof in Christus een *ruiling* plaatsvindt. Onze schuld wordt ingeruild voor Christus' gerechtigheid (verg. 2 Kor. 5:21).

Wij kunnen dit alles zo proberen samen te vatten:

Zonden moeten voor God *rechtgezet* worden. Zonde is een aantasting van Gods *heiligheid*. Omdat God rechtvaardig is, moet Hij de zonde straffen om het *recht* te zetten. Maar God is ook *genadig*. Hij laat een ander voor ons betalen door middel van een ruiling. Deze persoon moet zowel *mens* zijn (om menselijke zonden te kunnen betalen) als *God* zijn (om Gods toorn volledig te kunnen dragen binnen beperkte tijd en opdat hij voor meerdere personen kan betalen). Deze ruiling komt tot stand door vertrouwen op Christus te stellen met waar *geloof* waardoor een geestelijke *eenwording* met Christus bereikt wordt. Deze eenwording is zo sterk dat gezegd kan worden dat wij zelf met Christus aan het kruis gehangen hebben en Gods toorn hebben gedragen en daarom delen wij in Christus' gerechtigheid en de beloning die dat opbrengt. Uit dit geloof vloeit een dankbaar leven naar Gods wet omdat Christus in ons woont. Gods wet beschuldigt en bedreigt de gelovige niet meer.

God = rechter

Wij	<i>ruiling door eenwording met Christus</i>	Jezus
<i>beschuldiging</i> : overtreding van de wet	↔	<i>rechtvaardiging</i> : voldoening aan heel de wet
<i>staat</i> : zondig / schuldig	↔	<i>staat</i> : gehoorzaam / rechtvaardig
<i>kenmerk</i> : zonde / schuld	↔	<i>kenmerk</i> : gerechtigheid
<i>straf</i> : de eeuwige dood	↔	<i>beloning</i> : het eeuwig leven